

10. juni 2011

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af Statsfængslet Møgelkær den 25. februar 2010

OPFØLGNING

J.nr. 2010-0063-6280/TAN

Indholdsfortegnelse

Ad 2.1.	Generelt	2
Ad 2.1.1.	Planlagte projekter	3
Ad 2.1.2.	Skimmelsvamp.....	4
Ad 2.2.1.	Afdeling A.....	5
Ad 2.2.2.	Afdeling P.....	5
Ad 2.3.1.	Kirke/kulturhus	6
Ad 2.3.2.	Motionsrum	7
Ad 3.1.	Arbejde.....	7
Ad 3.2.	Undervisning	8
Ad 4	Fritid	12
Ad 5.1.1	Beløbsgrænse mv.....	15
Ad 5.1.2.	De kvindelige indsatte særlige behov	16
Ad 5.1.4.	Anmodningssedler	16
Ad 5.2.1.	Behandlingsfaciliteter.....	17
Ad 6.1.	Købmand, forplejning.....	17
Ad 6.2.	Euforiserende stoffer	18
Ad 7.	Rapportgennemgang	19
Ad 7.2.	Betingelser	20
Ad 7.5.	Kompetenceregler	21
Ad 7.6.	Andre sager	21
Opfølgning	.....	23
Underretning	.....	23

Den 29. september 2010 afgav jeg endelig rapport om min inspektion den 25. februar 2010 af Statsfængslet Møgelkær. I rapporten bad jeg om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg har herefter modtaget en udtalelse af 6. januar 2011 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, herunder en udtalelse af 15. november 2010 fra statsfængslet.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad 2.1. Generelt

Jeg bad bl.a. om at få oplyst om projektet med omdannelsen af afdeling K-L til en specialafdeling til sædelighedsdømte er afsluttet.

Statsfængslet har oplyst at omdannelsen af afdeling K-L til en specialafdeling for sædelighedsdømte ikke (som tidligere oplyst) er et egentligt forsøgsprojekt. Den forsøgsræssige del består i at statsfængslet har indledt et samarbejde med Rigshospitalets Sexologiske Klinik der to gange om måneden sender en psykolog til statsfængslet. Formålet med besøgene er henholdsvis supervision og samtaler af støttende karakter med personalet. Statsfængslet har også oplyst at ordningen egentlig skulle opføre da den er for ressourcekrævende for Rigshospitalet, og at statsfængslet derfor ville undersøge om der kunne findes en mere lokal erstatning. I starten af december 2010 er der imidlertid blevet indgået en aftale med Rigshospitalets Sexologiske Klinik om at ordningen fortsætter i 2011.

Direktoratet har henholdt sig til statsfængslets oplysninger.

Jeg beder om at få oplyst om det forventes at ordningen også kan fortsætte efter 2011.

Jeg bad også om at få oplyst om projektet med etableringen af en personalemesse var afsluttet.

Statsfængslet har oplyst at statsfængslet har afsluttet en renovering af personalemes- sen. Der er blevet etableret et nyt køkken, alle overnatningsrum er blevet renoveret og der er opsat nye skabe. Herudover er der samtidig etableret nye lokaler til fysiotera- peut og frisør.

Jeg bad også om at få oplyst om projektet med renoveringen af skolen var afsluttet. Statsfængslet har oplyst at renoveringen af skolen er afsluttet, og at undervisningen er genoptaget.

Herudover bad jeg om at få oplyst om projektet med etableringen af bedre toiletforhold for de indsatte som er beskæftiget i montageværkstedet, var afsluttet.

Statsfængslet har oplyst at der er etableret et nyt rum med to toiletter ved statsfængs- lets montageværksted.

Direktoratet har henholdt sig til statsfængslets oplysninger.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 2.1.1. Planlagte projekter

Statsfængslet oplyste forud for inspektionen at der for at sikre bedre orden og overblik var planer om at etablere et nyt værkstedsrum ved "grønne fag". Dette ville samtidig skabe mulighed for etableringen af en frokoststue til personalet.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse om status på projektet.

Statsfængslet har oplyst at projektet er afsluttet, og at der er bygget et nyt værksteds- rum ved statsfængslets "grønne fag". I den forbindelse er der også etableret en ny frokoststue til personalet.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 2.1.2. Skimmelsvamp

Der var konstateret skimmelsvamp i stueetagen i bygningen som huser statsfængslets afdeling G-H, og Teknologisk Institut havde i den forbindelse foretaget en fugt og mikrobiologisk undersøgelse af bygningen.

Af det materiale som jeg modtog fra statsfængslet forud for inspektionen, fremgår bl.a. følgende:

”Renovering af afdeling GH på grund af konstateret fugt i bygningen – alternativt nybyggeri. Næste skridt i sagen sker i april 2010, hvor der er samlet op på måling af grundvandshøjde – underjordiske rør – tagkonstruktion m.m.”

Jeg bad statsfængslet om at oplyse om status i skimmelsvampsagen og hvilke eventuelle sagsskridt der er foretaget siden april 2010.

Statsfængslet har i sin udtalelse af 15. november 2010 oplyst at der siden april 2010 er foretaget følgende:

- 29. april 2010: Første undersøgelse af ingeniør
- 6. maj 2010: Svar fra ingeniør til arkitekt
- 17. juni 2010: Anden undersøgelse af ingeniør
- 16. juli 2010: Undersøgelsesresultater sendes fra ingeniør til arkitekt

Statsfængslet har også oplyst at arkitekten i august 2010 bad ingeniøren om at udregne prisen for renovering af bygningen, og at arkitekten ultimo august 2010 modtog ingeniørens udregning. Den 7. september 2010 sendte arkitekten sagen med bemærkninger til direktoratets ressourcestyringskontor. I november 2010 var status i sagen at statsfængslet og direktoratet var i gang med drøftelser om hvorvidt den eksisterende bygning skulle renoveres eller nedrives for herefter at opføre en ny bygning samme sted.

Direktoratet har supplerende oplyst at det er blevet besluttet at renovere den eksisterende bygning G-H, og at renoveringsarbejdet påbegyndes snarest.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 2.2.1. Afdeling A

Under inspektionen besigtigede jeg bl.a. afdeling A som er en belægningsafdeling for 15 mandlige fængselsafsonere. Afdelingen fremstod noget slidt. Ledelsen oplyste under inspektionen at alle afdelingens stuer, som stue 11, skulle have udskiftet inventaret, og at de gamle tv-apparater skulle udskiftes til fladskærms-tv.

Jeg bad om at få oplyst om stuerenoveringen, herunder udskiftningen af de gamle tv-apparater, er afsluttet. Jeg bad også statsfængslet om at oplyse om statsfængslet i forbindelse med stuerenoveringen også overvejede at friske afdelingens fællesarealer op.

Statsfængslet har oplyst at renoveringen af afdeling A er afsluttet. Alle stuer har fået nyt inventar og monteret fladskærms-tv. Statsfængslet har også oplyst at fællesarealerne ikke blev frisket op i forbindelse med stuerenoveringen, og at der ikke er planer herom i 2010.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 2.2.2. Afdeling P

Under inspektionen besigtigede jeg også afdeling P som er en belægningsafdeling for otte kvinder og en del af afdeling Øst. Afdeling Øst er indrettet i nogle nedlagte flygtningebarakker som blev opstillet til midlertidig brug i 2003, og som efter planen skulle nedlægges igen efter et halvt til et helt år. Pladserne kunne imidlertid ikke undværes og efter to år blev bygningerne lovliggjorte (indlagt varme og isoleret). Statsfængslet oplyste den 1. september 2010 at der på daværende tidspunkt ingen tidshorisont var for den fortsatte anvendelse af bygningerne.

Da de nedlagte flygtningebarakker i sin tid blev opstillet som en midlertidig løsning på pladsproblemer, bad jeg direktoratet om at oplyse om direktoratet har planer om på sigt at ophøre med brugen af bygningerne.

Statsfængslet og direktoratet har henholdt sig til statsfængslets oplysninger af 1. september 2010 om at der ingen tidshorisont er for den fortsatte brug af bygningerne.

Jeg har noteret mig det oplyste.

På afdeling P besøgte jeg bl.a. baderummet. I loftet var der flere brune plamager som jeg gik ud fra var forårsaget af fugt.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse om der var fugtproblemer i baderummet, herunder hvad statsfængslet i bekræftende fald gjorde for at udbedre problemerne.

Statsfængslet har oplyst at statsfængslet efter den foreløbige rapport af 1. juli 2010 undersøgte baderummet for fugtproblemer. Det blev i den forbindelse konstateret at vådrumsventilatoren var forbundet med afbryderen til lyset, og at ventilatoren derfor kun kørte når lyset i baderummet var tændt. Ventilatoren har nu fået en anden strømforsyning og kører i længere forudprogrammerede intervaller for at sikre en bedre udluftning. Statsfængslet har også oplyst at statsfængslets tekniske afdeling vil undersøge om tiltaget har været tilstrækkeligt, eller om der er behov for en kraftigere ventilator i rummet.

Jeg beder statsfængslet om at oplyse om resultatet af den tekniske afdelings undersøgelse.

Ad 2.3.1. Kirke/kulturhus

Statsfængslet har siden sidste inspektion den 7. juni 1999 fået en kirke med et integreret kulturhus.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse om der siden inspektionen den 25. februar 2010 har været afholdt fællesarrangementer i kulturhuset – og i bekræftende fald hvilke.

Statsfængslet har oplyst at der siden inspektionen har været afholdt følgende fællesarrangementer i kulturhuset:

- Koncerter med Squaresville og Swinging Dixies.
- Informations- og diskussionsaften med Folkekirkens Nødhjælpskaravane.
- 5-6 filmarrangementer med indholdsfulde film efterfulgt af oplæg og diskussion ved kulturmedarbejderen.
- Opførelsen af det fængselsrelevante stykke "Skyggen af Kain" ved teatergruppen Det Olske Orkester.

Statsfængslet har også oplyst at kulturmedarbejderen siden inspektionen har afholdt følgende kulturudgange:

- Udflugt til litteraturfestival i Århus.
- Naturvandring med professionel naturguide til Stakrode Skov og Vrigsted Kirke.
- Udflugt til det gamle Horsens Statsfængsel ("slottet") med bl.a. rundvisning.
- Udflugt til Viborg Domkirke med guidet rundvisning.
- Udflugt til Kongernes Jelling med rundvisning af museumsinspektør og Jelling Kirke/Jellingestenene med en lokal guide.

Herudover har statsfængslet oplyst at der jævnligt foregår koraktivitet/øvelser i kulturhuset, og at der ud over de faste caféaftner hen over sommeren 2010 har været afholdt fællesspisning i form af grillaftener.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 2.3.2. Motionsrum

Statsfængslets ledelse tilkendegav under inspektionen at motionsrummet trængte til vedligeholdelse.

Jeg bad i den endelige rapport statsfængslet om at oplyse om statsfængslet – i forlængelse af sin tilkendegivelse – har foretaget vedligeholdelsesarbejde i motionsrummet.

Statsfængslet har oplyst at der endnu ikke er foretaget reovering af motionsrummet, men at der er planlagt en mindre reovering i løbet af vinteren 2010/2011.

Jeg beder statsfængslet om at oplyse om den planlagte (mindre) reovering er gennemført.

Ad 3.1. Arbejde

Under inspektionen oplyste ledelsen at der var god beskæftigelse i montageværkstedet, men at snedkerværkstedet ikke havde så mange ordrer, og at det generelt var svært at skaffe nye ordrer.

Jeg bad i den endelige rapport om inspektionen statsfængslet om at underrette mig om den aktuelle status for beskæftigelsessituationen.

Statsfængslet har i sin udtalelse af 15. november 2010 oplyst at der er tilstrækkelig beskæftigelse til de indsatte i de åbne afdelinger, men at der fortsat ikke er ordrer nok til snedkeriet hvor de indsatte fra den halvåbne afdeling er beskæftiget. Statsfængslet tilbyder derfor de indsatte fra den halvåbne afdeling supplerende og alternativ beskæftigelse i form af motion, madlavning, fisketure, edb, musik, fælles projekter og vedligeholdelse af afdelingen.

Direktoratet har supplerende oplyst at direktoratet forventer fuld beskæftigelse i snedkeriet i 2011 da direktoratet har udskiftning af celleinventar som et særligt indsatsområde for 2011.

Jeg beder om at få oplyst om der på nuværende tidspunkt er fuld beskæftigelse i snedkeriet.

Ad 3.2. Undervisning

Siden sidste inspektion har Statsfængslet Møgelkær – som foregangsinstitution – indført VOKS (Vejlednings- Og KompetenceSystem). Modellen går i alt væsentlighed ud på at etablere mulighed for at de indsatte kan deltage i erhvervsrettede uddannelsesaktiviteter så snart de starter deres afsoning. Det fremgår af det materiale som jeg modtog fra statsfængslet forud for inspektionen, at statsfængslet er godkendt til at gennemføre grundforløbet til en erhvervsuddannelse i samarbejde med forskellige erhvervsskoler.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse hvor mange indsatte der i øjeblikket er i gang med et grundforløb til en erhvervsuddannelse.

Statsfængslet har oplyst at der i gennemsnit er ca. 6 indsatte i gang med et grundforløb til en erhvervsuddannelse. Pr. 1. november 2010 var 5 indsatte i gang med et grundforløb.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad også statsfængslet om at oplyse om statsfængslet på daværende tidspunkt havde anskaffet pc-baserede undervisningsprogrammer til læse- og talsvage indsatte.

Statsfængslet har oplyst at statsfængslet ikke selv har anskaffet undervisningsprogrammer til læse- og talsvage indsatte, men at statsfængslet har en aftale med VUC i Horsens om undervisning af denne gruppe indsatte. Undervisningen foregår i statsfængslet, men VUC i Horsens medbringer selv undervisningsmaterialer, herunder programmer til undervisning på statsfængslets computere. Statsfængslet har oplyst at så længe denne ordning fungerer tilfredsstillende, finder statsfængslet ikke at der er behov for at statsfængslet selv anskaffer programmerne.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Under min samtale med talsmændene for de almindelige åbne afdelinger gav de udtryk for at den undervisning der tilbydes i statsfængslet, er for begrænset.

Statsfængslets ledelse oplyste under inspektionen at afskedigelsen af den ene af statsfængslets lærere – som følge af tvungne besparelser – betød at undervisningen i dansk som andet sprog er bortfaldet, og at den øvrige danskundervisning er overtaget af statsfængslets resterende lærere.

Ledelsen oplyste også under inspektionen at ledelsen havde prioriteret at fortsætte med VOKS, men at ledelsen nærmere ville overveje hvordan den "almindelige" undervisning og VOKS – efter at den ene lærer var stoppet – fremover skulle fungere.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse om disse nærmere overvejelser konkret havde udmøntet sig i nogle tiltag.

Statsfængslet har oplyst følgende:

" ...

VOKS elever undervises på lige fod med øvrige indsatte. Alle indsatte mødes til vejledningssamtale/beskæftigelsessamtale på 2. dagen efter ankomsten til Møgelkær. Denne første samtale kan varetages af 3 personer tilknyttet fængslets skole, hvoraf den ene er skoleværkmesteren. Har den indsatte uddannelsesønsker/kursusønsker, tages der en ny samtale af en af de to vejledere på skolen, hvorefter der udarbejdes en plan for den indsattes afsoning, og der tages kontakt til relevant personale på fængslet for at få planen iværksat. Nedskæring i antallet

af lærere har medført, at et undervisningstilbud i fængslet til udlændinge med få danskundskaber er stoppet pr. februar 2010. Nedskæringen er også årsag til, at skoleværkmesteren er blevet en af de tre personer, som tager første samtale med nyankomne, så vejledningen kan bibeholdes, samtidig med at undervisningstilbuddet bibeholdes mest muligt.”

Direktoratet og statsfængslet har efterfølgende telefonisk drøftet det forhold at undervisningstilbuddet til udlændinge med få danskundskaber er ophørt fra februar 2010. Direktoratet ønskede at sikre sig at nedskæringen ikke indebærer at udlændinge med ingen eller få danskundskaber generelt er afskåret fra undervisning. Direktoratet ønskede også at få indblik i omfanget af indsatte der måtte blive berørt af at tilbuddet ikke længere er tilgængeligt.

Statsfængslet har over for direktoratet oplyst at indsatte med ingen eller få danskundskaber stadig kan få frigang til at deltage i undervisning i dansk for udlændinge hvis de opfylder betingelserne for frigang. Statsfængslet har også oplyst at indsatte med få danskundskaber har mulighed for at deltage i den almindelige undervisning i statsfængslet hvis det vurderes at de kan profitere heraf. Herudover har statsfængslet oplyst at det drejer sig om ganske få indsatte der ingen eller få danskundskaber har og som samtidig ikke opfylder betingelserne for frigang.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Under min samtale med talsmændene på de almindelige åbne afdelinger oplyste de at der er ventetid (ventelister) på at modtage undervisning hvilket medfører at de indsatte mister motivationen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i forbindelse med min inspektion af Statsfængslet på Kragshovede den 22. og 23. marts 2007 oplyst at en 3-måneders ventetid på undervisning ikke er acceptabel. Direktoratet oplyste også at direktoratet i et brev af 19. december 2007 meddelte alle fængsler at direktoratet skal underrettes hvis ventetiden til skolegang er længere end 3 uger.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse om der er ventetid (ventelister) til undervisning – og i bekræftende fald hvor lang ventetiden er.

Statsfængslet har i sin udtalelse af 15. november 2010 oplyst at der kan være ventetid til undervisning, og at det særligt gælder for undervisning i edb og matematik da disse fag er eftertragtede blandt VOKS-eleverne. Ventetiden varierer året igennem, men den overstiger normalt ikke 3 uger. Statsfængslet er opmærksom på problemet og indberetter årligt til direktoratet, jf. kravet i direktoratets skrivelse af 19. december 2007.

Direktoratet har bedt statsfængslet om at uddybe ovenstående. Statsfængslet har supplerende oplyst at ventetiden bl.a. skyldes renoveringen af skolen i foråret 2010. Renoveringen betød at der i en periode ikke blev udbudt FVU-undervisning (forberedende voksenundervisning), og at ventetiden til de øvrige udbudte fag derfor øgedes. Siden afslutningen af renoveringen i sommeren 2010 har statsfængslet igen udbudt FVU-undervisning, og ventetiden er derfor mindsket.

Statsfængslet har videre oplyst at de indsatte i den halvåbne afdeling kan risikere at skulle vente over 3 uger på undervisning. Det skyldes ifølge statsfængslet at den halvåbne afdeling ofte har indsatte med relativt lange domme hvilket medfører at de optager undervisningspladserne i længere tid og hermed vanskeliggør optag af nye indsatte.

Direktoratet har hertil anført følgende:

”Som udgangspunkt finder direktoratet det ikke tilfredsstillende, at der er indsatte, der må vente over 3 uger på at få undervisning. For så vidt angår undervisningen uden for den halvåbne afdeling konstaterer direktoratet, at ventetiden i foråret skyldtes en ekstraordinær situation, som ikke længere er aktuel. I forhold til de enkelte indsatte i grundforløb, der må vente på at deltage i EDB- og matematikundervisningen, finder direktoratet, at det i medfør af de generelle sparekrav, som er pålagt Kriminalforsorgen, undtagelsesvist må accepteres, at der opstår ventetider. Det vil dog blive indskærpet over for fængslet, at såfremt dette får karakter af et normalt mønster, skal direktoratet underrettes, så en dialog om mulige løsninger kan påbegyndes. For så vidt angår den potentielle ventetid på den halvåbne afdeling finder direktoratet ikke, at situationen er acceptabel, og direktoratet vil derfor gå i dialog med fængslet om mulige løsninger.”

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder direktoratets bemærkninger. Jeg beder direktoratet om at oplyse om resultatet af dialogen med statsfængslet.

Ad 4 Fritid

Spørgsmålet om indsattes adgang til aviser og bøger mv., jf. straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 1 og 2, blev ikke nærmere drøftet under inspektionen, men statsfængslets bibliotek gav under inspektionen indtryk af at være velforsynet med bøger.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse hvordan statsfængslet lever op til bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 1, om ret til avislæsning mv.

Statsfængslet har oplyst at de indsatte har mulighed for at holde sig orienteret gennem de daglige gratisaviser (metroXpress og 24timer) som kommer ud på afdelingerne. I weekender og på helligdage (hvor gratisaviserne ikke udkommer) får afdelingerne enten leveret BT eller Ekstrabladet. De indsatte har også mulighed for at holde sig orienteret via de tv-apparater som er opstillet i fællestuer mv. og via de tv-apparater som er fastmonteret i de enkelte stuer. Alle statsfængslets tv-apparater har tekst-tv og nyhedsprogrammer på både dansk og engelsk.

Statsfængslet har supplerende oplyst at statsfængslet er opmærksom på at de indsatte skal have medindflydelse på valg af aviser, og at talsmændene er orienteret om muligheden for at skifte avis. Statsfængslet har også oplyst at talsmændene vil tage spørgsmålet op på de indsattes afdelingsmøder og give personalet besked hvis de indsatte ønsker at skifte avis. I weekenderne købes aviserne (BT eller Ekstrabladet) i den lokale brugsforening, og det er derfor muligt (i weekenderne) at skifte avis uden at afvente udløbet af en eventuel abonnementsperiode.

Direktoratet har henholdt sig til statsfængslets oplysninger.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Spørgsmålet om udenlandske indsattes adgang til aviser, tidsskrifter, bøger mv., jf. bestemmelsens stk. 3, blev heller ikke nærmere drøftet under inspektionen.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse andelen af udenlandske indsatte (aktuelt og om muligt over en længere periode) og om hvorvidt disse indsatte har adgang til aviser, tidsskrifter og bøger i statsfængslet på deres eget sprog, jf. § 58, stk. 3, i straffuldbyrdelsesloven.

Statsfængslet har oplyst at der den 3. november 2010 var 16 indsatte med udenlandsk statsborgerskab, men at det desværre ikke er muligt at oplyse tallet for en længere periode.

Statsfængslet har også oplyst at der i statsfængslets bibliotek er mulighed for at låne udenlandsk litteratur, og at biblioteket er behjælpelig med at fremskaffe det nødvendige. Herudover har statsfængslet oplyst at der ikke har været ønsker om adgang til fremmedsprogede aviser mv., og at dette måske hænger sammen med at de udenlandske indsatte typisk har familie i Danmark og ofte har dansk som andet sprog.

Statsfængslet har supplerende oplyst at "det nødvendige" dækker over både aviser, tidsskrifter og bøger, og at bibliotekaren er behjælpelig med at opfylde de indsattes ønsker inden for disse områder. Statsfængslet har også supplerende oplyst at biblioteket har åbent to aftener om ugen (mandag og torsdag). De indsatte i de åbne afdelinger har adgang til biblioteket mandag og torsdag fra kl. 17.00 til 18.30. De indsatte på den halvåbne afdeling har særskilt adgang til biblioteket mandag fra kl. 18.30 til 19.00, og de indsatte på behandlingsafdelingen har særskilt adgang til biblioteket torsdag fra kl. 18.30 til 19.00.

Direktoratet har henholdt sig til statsfængslets oplysninger og bekræftet at det ikke er muligt at oplyse antallet af udenlandske statsborgere blandt indsatte over en længere periode, men at der stikprøvevis kan udtrækkes data herom for enkelte datoer. Direktoratet har supplerende oplyst at der den 10. november 2010 var 15 indsatte med udenlandsk statsborgerskab, og at antallet den 17. november 2010 var 14 indsatte.

Jeg har noteret mig statsfængslets og direktoratets oplysninger. Jeg går ud fra at det vil være muligt at få udskrift af (dele af) fremmedsprogede aviser fra internettet hvis der fremsættes ønske herom. De indsatte bør i så fald bør orienteres om denne mulighed.

Under min samtale med talsmændene for de almindelige åbne afdelinger oplyste de at de tilbudte fritidsaktiviteter i statsfængslet – eksempelvis løbeture uden for statsfængslets område – ofte aflyses, og at det i høj grad skyldes at det er frivilligt for personalet om de vil dyrke "fritid" med de indsatte. Talsmændene oplyste også at der kun er en lille håndfuld fængselsbetjente som dyrker fritid med de indsatte, og at "frivillighedskonceptet" derfor er problematisk.

Statsfængslets ledelse oplyste under den afsluttende samtale at ledelsen havde et ønske om at ansætte en fritidskoordinator, men at dette ikke var muligt på grund af de besparelser som statsfængslet var blevet pålagt. Ledelsen oplyste imidlertid at ledelsen var opmærksom på at fritiden i statsfængslet kunne forbedres, og at ledelsen nærmere ville overveje "frivillighedskonceptet".

Jeg bad om at modtage en kopi af de seneste (ugentlige) oversigter over fritidsaktiviteter for de enkelte afdelinger, og jeg bad i den forbindelse statsfængslet om at oplyse om nogle af de planlagte aktiviteter var blevet aflyst.

Jeg har i den forbindelse modtaget kopi af fritidsoversigter for uge 30-35 (2010). Statsfængslet har oplyst at der i denne periode var to aflysninger (en løbetur og en svømmetur), og at begge aflysninger skyldtes manglende personale på grund af ordens- og sikkerhedsmæssige opgaver.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad også statsfængslet om at oplyse resultatet af overvejelserne af frivillighedskonceptet.

Statsfængslet har oplyst at alle fængselsbetjente som udgangspunkt skal deltage i fritidsaktiviteter med de indsatte, og at der ikke er tale om egentligt frivillighedskoncept. Statsfængslet tilstræber blot at de fængselsbetjente som har en særlig interesse og forudsætning for at gennemføre en given aktivitet, står for afholdelsen heraf. De fængselsbetjente som derimod ikke har særlige interesser eller forudsætninger for at gennemføre en aktivitet, benyttes oftest som ledsagere ved aktiviteter uden for statsfængslets område.

Statsfængslet har også oplyst at statsfængslet siden september 2009 har haft en procedure hvorefter fængselsbetjentene skal meddele afdelingslederen eller vagthavende hvis de ønsker at aflyse en fritidsaktivitet. Afdelingslederen eller vagthavende tager herefter stilling til om fritidsaktiviteten skal aflyses eller ej. Denne procedure har ifølge statsfængslets opfattelse medført at det er ganske få fritidsaktiviteter som aflyses da det typisk er muligt at finde andre løsninger så statsfængslet både kan afvikle planlagte fritidsaktiviteter med de indsatte og varetage ordens- og sikkerhedsmæssige opgaver.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad også statsfængslet om at oplyse om afviklingen af fritiden i statsfængslet generelt er forbedret i forhold til situationen på inspektionstidspunktet.

Statsfængslet har oplyst at afviklingen af fritiden ikke er generelt forbedret i forhold til situationen på inspektionstidspunktet. Statsfængslet har også oplyst at talsmændene jævnligt opfordres til at komme med forslag til nye fritidsaktiviteter. Talsmændene mener dog at der er nok tilbud om fritidsaktiviteter, men at det var problematisk hvis planlagte aktiviteter aflyses.

Direktoratet har – særligt under henvisning til statsfængslets oplysninger om at ganske få fritidsaktiviteter aflyses – henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 5.1.1 Beløbsgrænse mv.

Talsmændene for de almindelige åbne afdelinger oplyste at de indsatte efter endt udgang kun må medbringe en pose med madvarer til en værdi af 250 kr., og at talsmændene ønsker at få hævet denne beløbsgrænse. Talsmændene ønskede også at besøgende i statsfængslet får mulighed for at medbringe lidt madvarer til den indsatte.

Statsfængslets ledelse tilkendegav under den afsluttende samtale at ledelsen nærmere ville overveje talsmændenes ønsker, herunder om beløbsgrænsen på 250 kr. eventuelt kan hæves.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse resultatet af disse overvejelser.

Statsfængslet har oplyst at beløbsgrænsen er ændret fra 250 kr. til 300 kr.

Jeg har noteret mig at beløbsgrænsen er hævet til 300 kr. Jeg beder fortsat statsfængslet om også at oplyse resultatet af overvejelserne om besøgendes mulighed for at medbringe lidt madvarer til den indsatte.

Ad 5.1.2. De kvindelige indsatte særlige behov

Talsmændene for de almindelige åbne afdelinger oplyste bl.a. at de kvindelige indsatte efterspurgte større diskretion i forbindelse med indkøb af hygiejneprodukter (tamponer m.m.).

Under den afsluttende samtale oplyste statsfængslets ledelse at det kan aftales med købmanden at varer forudbestilles og medbringes i en pose som afleveres til den enkelte, og at dette ville øge diskretionen. Ledelsen oplyste også at der tidligere havde været indgået en aftale med købmanden om en sådan ordning.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse om der på ny er indgået en sådan aftale med købmanden.

Statsfængslet har oplyst at ordningen fortsat eksisterer, og at talsmændene på alle afdelinger har fået meddelelse herom.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 5.1.4. Anmodningssedler

Under inspektionen beklagede talsmændene for de almindelige åbne afdelinger manglen på tilbagemeldinger på de indsatte skriftlige henvendelser (anmodningssedler).

Ledelsen oplyste under den afsluttende samtale at der efter fast praksis holdes en samtale med den indsatte inden for en uge efter aflevering af en anmodningsseddel, og at den indsatte – i forbindelse med afleveringen af en anmodningsseddel – får en skriftlig kvittering.

Da det er vigtigt at alle anmodningssedler ekspederes hurtigst muligt, bad jeg statsfængslet om at oplyse om statsfængslet har en suppleantordning som sikrer at henvendelser som er adresseret til en ansat som er fraværende, ekspederes af en anden.

Statsfængslet har oplyst statsfængslet ikke har en sådan ordning, men at statsfængslet er opmærksom på problemet. Statsfængslet arbejder pt. på både at revidere den eksisterende vejledning om ekspedition af anmodningssedler og vejledningen om den interne postekspedition med henblik på at indarbejde suppleantordninger i disse vejledninger.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg beder statsfængslet om at oplyse om revisionen af vejledningerne er færdig. I bekræftende fald beder jeg om at modtage en kopi af de reviderede vejledninger.

Ad 5.2.1. Behandlingsfaciliteter

Under min samtale med talsmanden for behandlingsafdelingen O oplyste han at afdelingens opholdsstue der benyttes af alle indsatte og personale på én gang til behandling mv., er for lille.

Jeg bad om statsfængslets bemærkninger til det som talsmanden havde anført om at behandlingsfaciliteterne på afdelingen er for små, herunder om der er mulighed for at afhjælpe problemet.

Statsfængslet har oplyst at statsfængslet siden inspektionen har flyttet to køle/fryseskabe fra det rum som fungerer som behandlings-, spise og opholdsrum til afdelingens køkken. Dette har givet en smule bedre plads. Statsfængslet har ingen planer om at udvide afdelingen.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig statsfængslets oplysninger, herunder at der nu er en smule bedre plads, og jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette punkt.

Ad 6.1. Købmand, forplejning

Det fremgår bl.a. af husordenen for afdeling O at de indsatte private indkøb (kioskvarer m.m.) kan foretages tirsdag, onsdag og torsdag i statsfængslets købmandsbutik mod levering af en bestillingsseddel til personalet på afdelingen. Bestillingssedlen skal afleveres til personalet senest kl. 14.00 på de nævnte ugedage. Ifølge statsfængslets oplysninger bruges ordningen med bestillingssedler ikke i praksis da de indsatte private indkøb i stedet foretages med personaleledsagelse de nævnte dage.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse om statsfængslet på den baggrund havde overvejet at ændre husordenen.

Statsfængslet har oplyst at de indsatte på afdeling O handler mandag og fredag hos købmanden med personaleledsagelse, og at de tirsdag, onsdag og torsdag kan bestil-

le varer via bestillingssedler. Denne ordning fremgår af afdelingens vedlagte husorden og følges også i praksis. Statsfængslet finder derfor ikke behov for at ændre afdelingens husorden, og statsfængslet har beklaget at statsfængslet ikke meddelte dette i sit brev af 1. september 2010 om de faktiske forhold.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Under den indledende samtale med ledelsen fik jeg oplyst at der hver tredje måned afholdes købmandsudvalgsmøder, og at fællestalsmanden for de almindelige åbne afdelinger har mulighed for én gang ugentligt at tale med købmanden.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse om talsmændene for afdelingerne K-L og O også har mulighed for (én gang ugentligt) at tale med købmanden.

Statsfængslet har oplyst at talsmændene for afdelingerne K-L og O ikke er omfattet af aftalen om at "småproblemer som kan ordnes her og nu" kan vendes med købmanden. Det skyldes at mødet afholdes på det tidspunkt hvor købmanden kommer med nye vareforsyninger, og at talsmændene for afdelingerne K-L og O af ordens- og sikkerhedsmæssige årsager ikke kan mødes med købmanden samtidig med en talsmand fra en af de almindelige åbne afdelinger. Statsfængslet har – for at løse problemet – aftalt med købmanden at talsmændene for afdelingerne K-L og O også har mulighed for at få et møde hvis der er konkrete ønsker og behov herfor. Statsfængslet har i sin udtalelse af 15. november 2010 oplyst at der senest har været afholdt et sådant møde mellem købmanden og talsmanden for afdeling O den 27. oktober 2010.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at talsmændene for afdelingerne K-L og O nu også har mulighed for at få en samtale med købmanden.

Ad 6.2. Euforiserende stoffer

Under inspektionen blev det oplyst at der jævnligt foretages undersøgelse af de indsatte og deres stuer, og at narkohunde ofte – også uanmeldt – undersøger statsfængslet.

Herudover aflægges de indsatte urinprøver til kontrol for stoffer. Ifølge statsfængslets resultatkontrakt for 2010 skulle statsfængslet gennemføre 1.102 urinprøvekontroller.

333 af disse urinprøvekontroller skulle foretages på behandlingsafdelingen O. Herudover skulle mindst 385 urinprøvekontroller udtages som tilfældige stikprøver.

Jeg bad statsfængslet om at oplyse om praksis for udtagelse af de indsatte til stikprøvekontrol.

Statsfængslet har oplyst at den ansvarlige afdelingsleder kontinuerligt lader urinprøvemodulet i klientsystemet udtage et antal indsatte fordelt på statsfængslets afdelinger (undtagen behandlingsafdelingen O). Udtagelsen er dog ikke helt tilfældig da dato, klokkeslæt og afdeling angives i klientsystemet for at opnå en ensartet fordeling mellem statsfængslets afdelinger.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 7. Rapportgennemgang

I den ene af de 7 sager hvor jeg modtog en (efterfølgende) forhørsprotokol fremgik det at den midlertidige udelukkelse fra fællesskab blev afsluttet den 22. december 2009 efter endt forhør. Den vedhæftede forhørsprotokol vedrørte (imidlertid) et forhør der blev afholdt den 8. februar 2010. Det drejede sig om sagen med j.nr. 2009/204/00630-0022.

Jeg bemærkede at den vedhæftede forhørsprotokol ses at vedrøre et andet forhold. Da det fremgår af sagen at den midlertidige udelukkelse fra fællesskab blev afsluttet efter endt forhør, gik jeg ud fra at der havde været afholdt et forhør i sagen. Jeg bad om at få oplyst om det var korrekt forstået, og jeg bad i bekræftende fald om at modtage det forhørsnotat som vedrører denne sag.

Statsfængslet har beklaget at der fejlagtigt blev afleveret et forkert forhørsnotat, og jeg har nu modtaget det rette forhørsnotat i sagen. Statsfængslet har også oplyst at det er korrekt forstået at den midlertidige udelukkelse fra fællesskab efter straffuldbyrdslovens § 63, stk. 2, jf. § 63, stk. 1, nr. 1, ophørte efter forhøret.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig statsfængslets oplysninger og gennemgået det fremsendte forhørsnotat. Jeg foretager mig herefter ikke mere.

Ad 7.2. Betingelser

Jeg bad statsfængslet om en udtalelse om det forhold at der (ud over sagen med j.nr. 2009/204-00630-0022) i 6 af de 10 sager som jeg modtog, efterfølgende hverken blev truffet afgørelse om (endelig) udelukkelse fra fællesskab eller afgørelse om overførsel til en anden institution. Som det fremgår ovenfor, har jeg efterfølgende modtaget det rette forhørsnotat i sagen med j.nr. 2009/204-00630-0022. Der blev heller ikke i denne sag truffet afgørelse om (endelig) udelukkelse fra fællesskab eller afgørelse om overførsel til en anden institution.

Statsfængslet har bekræftet at der i 7 af de 10 sager efterfølgende hverken blev truffet afgørelse om endelig udelukkelse fra fællesskab eller afgørelse om overførsel til en anden institution. Statsfængslet har herudover anført følgende, jf. citat i direktoratets udtalelse:

”(...) Statsfængslet har videre oplyst, at man, når man ved konstateringen af ureglementerede forhold er nødt til at få den/de indsatte fjernet fra afdelingen for at kunne visitere, skille parter ad, sikre bevis mv., som oftest anvender straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 2, idet den vurdering om strafcelle, som er en betingelse for anvendelse af straffuldbyrdelseslovens § 71 (anbringelse i forhørscele), ikke altid kan foretages, før sagens omstændigheder er nærmere undersøgt. Fængslet finder således, at den midlertidige udelukkelse fra fællesskab, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 2, er den mulighed, loven giver for at udføre forsvarelig ordens- og sikkerhedsmæssigt arbejde i institutionen.

Direktoratet har hertil anført følgende:

”Direktoratet skal bemærke, at det ikke i alle tilfælde umiddelbart ved den øjeblikkelige konstatering af et ureglementeret forhold, som det af afgørende ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn vurderes nødvendigt at reagere på med akut anbringelse i enerum, kan vurderes, om denne mest korrekt skal ske som anbringelse i forhørscele, som midlertidig udelukkelse fra fællesskab eller som en bestemmelse om, at den indsatte kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum, jf. § 64, stk. 1, nr. 1.”

Jeg har forståelse for direktoratets synspunkt. Der er imidlertid forskel på betingelserne for at anvende de tre anbringelsesformer. En yderligere forskel er at den tid som en indsat har været anbragt i forhørscele skal fradrages i udståelsen af strafcelle, mens det tilsvarende ikke gør sig gældende for den tid som en indsat har været midlertidig udelukket fra fællesskab hvis resultatet bliver ikendelse af strafcelle.

Jeg går på den baggrund ud fra at direktoratet vil overveje om der er behov for en præcisering af reglerne, og jeg beder om underretning om resultatet af direktoratets overvejelser.

Ad 7.5. Kompetenceregler

Jeg bad statsfængslet om at oplyse om statsfængslet havde fastsat interne kompetenceregler, og jeg bad i bekræftende fald om at modtage en kopi heraf.

Jeg bad også statsfængslet om – hvis det ikke fremgik af interne kompetenceregler – at oplyse hvordan inspektionen fører tilsyn med området for (midlertidig) udelukkelse fra fællesskab.

Jeg har modtaget en kopi af statsfængslets interne kompetenceregler af 1. oktober 2010.

Statsfængslets interne kompetenceregler giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Om inspektionens tilsynspligt har statsfængslet oplyst at personalet (jf. kompetencereglerne) skal underrette vagthavende eller afdelingslederen når der er foretaget en midlertidig udelukkelse fra fællesskab, og at personale- og sikkerhedskonsulenten fører tilsyn med området. Tilsynet består i at der jævnligt tages stikprøvevise print af forhør og rapporter. Disse drøftes herefter med en jurist (inspektør eller fængselsfuldmægtig) og efterfølgende med forhørsledere/afdelingsledere hvis der er behov for det. Statsfængslet har også oplyst at personalet/forhørslederne for at sikre en ensartet og korrekt sagsbehandling løbende undervises i forvaltningsret og straffuldbyrdelsesloven mv.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at der løbende undervises i bl.a. forvaltningsret og straffuldbyrdelsesloven for at sikre en ensartet og korrekt sagsbehandling.

Ad 7.6. Andre sager

Jeg bad statsfængslet om en udtalelse om hjemlen i et tilfælde hvor en indsat blev midlertidigt udelukket fra fællesskab efter at han var blevet overfaldet af en anden indsat.

Statsfængslet har oplyst at hjemmelshenvisningen i den konkrete sag beror på en fejl. Statsfængslet har efterfølgende anført følgende:

”(...) der kan være et hjemmelsproblem i de tilfælde, hvor det på den ene side ikke vil kunne statuere, at betingelserne for overførsel af den indsatte til lukket fængsel er til stede (hvortil hjemlen findes i straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 2, 2. punktum, jf. § 25, stk. 4, nr. 1), og der på den anden side ikke foreligger en sådan meget alvorlig risiko for den pågældende, at der kan anlægges nødretslignende betragtninger. I den konkrete sag blev den pågældende indsatte i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 26, nr. 2, overført til et andet åbent fængsel efter få dage.”

Direktoratet har anført følgende:

”Direktoratet har meddelt statsfængslet, at der ikke er hjemmel i straffuldbyrdelsesloven til at udelukke den identificerbart forurettede i en voldssag i fængslet fra fællesskab, medmindre der helt undtagelsesvis foreligger nødretslignende betragtninger, eller der er tale om en situation, hvor institutionen må frygte for den pågældendes sikkerhed, og institutionen derfor i stedet som udgangspunkt må overføre den indsatte til anden institution af hensyn til at beskytte den pågældende mod overgreb, jf. reglerne herom i straffuldbyrdelseslovens § 25, stk. 4, nr. 1 (åbent-lukket fængsel), og § 28, stk. 1, nr. 3 (fra fængsel til arresthus), hvorefter det følger af § 63, stk. 2, at der er hjemmel til midlertidigt at udelukke den pågældende, mens spørgsmålet om overførsel behandles. I en sag som den konkrete, hvor den pågældende to gange på den samme dag var blevet overfaldet af uidentificerede medindsatte, måtte det, på det tidspunkt, hvor den pågældende blev midlertidigt udelukket fra fællesskab, antages, at der var grund til at overføre ham til et lukket fængsel af hensyn til at beskytte mod (yderligere) overgreb. At statsfængslet, efter ved et forhør nærmere at have klarlagt omstændighederne og dermed det reelle trusselsbillede, valgte at overføre den pågældende til et andet åbent fængsel, idet dette efter en konkret vurdering vurderedes tilstrækkeligt i situationen, kan herefter efter direktoratets opfattelse ikke medføre, at der ikke var hjemmel i straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 2, til den midlertidige udelukkelse.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder det som direktoratet har meddelt statsfængslet om at der kun kan ske midlertidig udelukkelse fra fællesskab hvis det må antages at betingelserne for udelukkelse eller overførsel er opfyldte. Jeg er enig med direktoratet i at det som udgangspunkt ikke vil være tilfældet for så vidt angår den forurettede i en voldssag.

Opfølgning

Jeg afventer tilbagemelding på punkterne 2.1, 2.2.2, 2.3.2, 3.1, 3.2, 5.1.1, 5.1.4. og 7.2. Jeg beder om at statsfængslet også denne gang sender sit svar gennem direktoratet.

Underretning

Denne rapport sendes til Statsfængslet Møgelkær, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i statsfængslet.

Lennart Frandsen
Inspektionschef